

Ігар БАРОДЗЬКА:

■ На сваім месцы

«Шукаем аднадумцаў сярод неабыякавых»

3 кім у Магілёве ўзгадняюць высечку дрэў і навошта ў горадзе заглыбленыя кантэйнеры для смецця

Магілёў — горад прыгожы, нават, можна сказаць, святочны. За сезон тут высадзілі паўтара мільёна штук кветак! Традыцыйная для нашай краіны чысціня на вуліцах і добраўпарадкаванне паркаў — усё гэта праца многіх гарадскіх структур. А Магілёўская гарадская інспекцыя прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя нярэдка выступае арганізатарам і каардынатарам праектаў, накіраваных на стварэнне камфортнага асяроддзя ў горадзе. Пра супрацоўніцтва з гарадскімі службамі і актывістамі-экалагамі распавёў намеснік начальніка Магілёўскай інспекцыі Ігар БАРОДЗЬКА.

— Цяпер вядуцца работы па фарміраванні новага парку адпачынку гараджан Падніколле. А што адбываецца ў Пячэрскім лесапарку, які да нядаўняга часу быў адзінай тэрыторыяй у межах горада, прызначанай для баўлення волі на часе на прыродзе?

— Рашэннем Магілёўскага гарвыканкама ў 2017 годзе зямельны ўчастак для абслугоўвання Пячэрскага лесапарку пераведзены з катэгорыі земляў населеных пунктаў у землі ляснага фонду. У сувязі з адсутнасцю неабходных прававых дакументаў інспекцыя прыпыніла работы на тэрыторыі Пячэрскага лесапарку да зацвярджэння лесаўпарадкавальнага праекта. Цяпер КПУП «Магілёўзелянбуд» распрацавала гэты нарматыўны дакумент, які прайшоў дзяржаўную экалагічную экспертызу. Згодна з праектам, праводзяцца ачыстка ад захламленасці тэрыторыі лесапарку, выбарачныя санітарныя рубкі. Суцэльныя санітарныя рубкі, паводле матэрыялаў лесаўпарадкавання, не прадугледжаныя.

Сваімі рукамі інспекцыя можа далёка не ўсё, а вось прыцягнуць да супрацоўніцтва спецыялістаў, каб справа

была пастаўлена на прафесійныя рэйкі, — гэта ў нашых сілах. Мы шукаем аднадумцаў сярод неабыякавых, тых, хто любіць свой горад.

Так, па патрабаванні інспекцыі «Магілёўзелянбуд», установа, якая абслугоўвае Пячэрскі лесапарк, запрасіла спецыялістаў Інстытута эксперыментальнай батанікі імя В. Ф. Купрэвіча НАН Беларусі, каб яны абследавалі лесапарк. Высветлілася, што дрэвы пакутуюць на караеда. Гэта пошасць, як вядома, распаўсюдзілася па ўсёй Еўропе. Хворыя дрэвы падлягаюць выбарачнай санітарнай высечцы, і калі яе не правесці, то вельмі хутка ў парку не застанецца здаровых дрэў — вось гэта мы тлумачылі насельніцтву. Навукоўцы з Інстытута эксперыментальнай батанікі выявілі ў парку некалькі чырванакніжнікаў. Увосень рыхтуецца яшчэ адно абследаванне. Зноў жа актывісты прапануюць увесць парк прыняць пад ахову, але некалькі гэта рацыянальна для месца масавага адпачынку гараджан? На мой погляд, статус асабліва ахоўнай прыроднай тэрыторыі неабходны для асобных участкаў парку. Пытанне аб прысваенні статусу ААПТ будзе разглядацца пасля правядзення

навукоўцамі абследавання. Цяпер у штаце «Магілёўзелянбуд» ўведзена пасада спецыяліста па лесаўпарадкаванні.

— Высечка дрэў ажыццяўляецца не толькі ў парку. І нярэдка гэта прыярытэтная тэма мясцовых актывістаў. Ці атрымліваецца знаходзіць з імі агульную мову?

— На жаль, пры будаўніцтве тых ці іншых аб'ектаў даводзіцца ахвяраваць дрэвамі. Мы прапануем забудоўшчыку правесці кампенсацыйныя пасады дрэў, а не выплаты за знесеныя. Усё проста: знеслі тры дрэвы — пасадылі дзевяць, адразу заўважны вынік.

Інспекцыя актыўна супрацоўнічае з грамадскасцю, якой неабыякава, у якім асяроддзі мы жывём. Напрыклад, у горадзе створана ініцыятыўная грамадская група «Выратуем Пячэрскі лесапарк». Мы стараемся знаходзіць узаемапаразуменне. Так, пасля праведзеных кансультацый прадстаўнікі ініцыятыўнай групы выказалі меркаванне, што правядзенне работ па выдаленні сухастойных, за-

ражаных шкоднікамі дрэў і кустоў неабходна. Між тым пры ачыстцы ўчасткаў лесу ад захламленасці магчыма пашкоджанне жывога надглебавага покрыва, што, у сваю чаргу, можа прывесці да знішчэння месцаў росту раслін, уключаных у Чырвоную кнігу Беларусі. Па выніках сумеснага абследавання прынята рашэнне не праводзіць у меркаваных месцах росту чырванакніжнікаў работы па ачыстцы лесу ад захламленасці да таго часу, пакуль навукоўцы не правядуць ацэнку Пячэрскага лесапарку ў якасці патэнцыйнай ААПТ. А пакуль сухая і хворая расліннасць

выдаляецца непасрэдна ў месцах масавага наведвання насельніцтвам (уздоўж прагулачных дарог, сцэжак, побач з будынкамі і г. д.).

— Заглыбленыя кантэйнеры для смецця даўно не навінка ў Еўропе. Раскажыце, Ігар Васілевіч, якія з'явіліся ў вашым горадзе?

— Па ўсёй краіне заварваюць смеццеправоды ў шматпавярховых дамах. Гэта правільна, але ўзнікае пытанне: а куды падзець адходы? Вядома ж, па праекце дваровых тэрыторый у старым жылым шматпавярховым фондзе кантэйнерныя пляцоўкі не прадугледжаны. Разам з Аператарам другасных матэрыяльных рэсурсаў вырашылі выкарыстаць вопыт краін Еўропы і ўжо ўсталявалі ў горадзе 85 заглыбленых у грунт смеццевых кантэйнераў для збору цвёрдых камунальных адходаў і ДМР.

Асноўны прынцып гэтага метаду — вертыкальнае размяшчэнне кантэйнера, які на 2/3 знаходзіцца пад зямлёй, а на паверхні застаюцца толькі кампактныя і прыгожыя смеццепрыёмнікі. Асноўныя перавагі гэтай

тэхналогіі — назапашванне і часовае захоўванне адходаў — бясспрэчныя. Так, заглыблены кантэйнер аб'ёмам 5 м³ роўны па ёмістасці 7 металічным кантэйнерам і 5 еўракантэйнерам. Пад уласнай вагой смецце прасуецца і да моманту вывазу займае аб'ём меншы, чым звычайна. Герметычнасць кантэйнераў прадужыла забруджванне навакольнага асяроддзя, не прапускае непрыемныя пахі, а паніжаная тэмпература глебы на глыбіні перашкаджае распаўсюджванню бактэрый. Спецыяльнае вечка прадужыла доступ бадзяжных жывёл і птушак. Канструкцыя кантэйнераў забяспечвае чысціню на пляцоўцы: смецце пры выгрузцы не рассыпаецца і не разлятаецца. Апаражнены кантэйнераў адбываецца пры дапамозе смеццявозаў, забяспечаных кранава-маніпулятарнай устаноўкай, пры гэтым сам смеццявоз можа не пад'язджаць да месца выгрузкі ўшчыльную.

Жыхары станюча ацанілі такія кантэйнеры. Цяпер заглыбленыя кантэйнеры ўсталёўваюцца каля кожнай новабудовы. Эксперимент атрымаўся, і да канца года ў горадзе з'явіцца яшчэ 60 такіх кантэйнераў.

Таксама хачу адзначыць, што ў горадзе 80 гаражных кааператываў, якія на 100 % ахоплены дамовамі на вываз ЦКА. І ў цэлым мы кантралюем выкананне прыродаахоўнага заканадаўства на такіх тэрыторыях. Адным словам, робім усё магчымае, каб павялічыць бытавую культуру насельніцтва і пераканаць людзей берагчы прыроду.

Аксана ЯНОУСКАЯ

■ У свеце жывёл

Рамонт хатак для вяртлявай чаротаўкі

Як праект «Ветландс» дапамагае захаваць рэдкіх птушак

Заказнікі «Спораўскі» і «Званец» — амаль адзіныя ў Беларусі месцы, дзе захавалася большая частка сусветнай папуляцыі самай рэдкай у Еўропе птушкі — вяртлявай чаротаўкі. Яшчэ два дзесяцігоддзі таму яна сустракалася не менш чым у 20 краінах, а цяпер яе колькасць скарацілася ажно на 95 %. Асноўная прычына такіх змен — зарастанне нізінных балот і паплаўных лугоў расліннасцю, упэўнены спецыялісты.

Калісьці балоты вельмі актыўна выкарыстоўваліся мясцовымі жыхарамі: яны пасвілі там скаціну, нарыхтоўвалі сена. Дапамагалі пазбавіцца ад «лішняй» расліннасці і дзікія жывёлы: ласі, казулі, алені і г. д. Аднак з цягам часу як людзі, так і жывёлы пакінулі балоты, і апошнія пачалі хутка зарастаць. Паскорылі працэс яшчэ і біягенныя элементы, якія сцякаюць сюды з найбліжэйшых вадаёмаў. У такіх умовах большая частка рэдкіх птушак, у тым ліку і вяртлявая чаротаўка, жыць не могуць. Таму супрацоўнікі заказнікаў «Спораўскі» і «Званец» узяліся за вырашэнне праблемы.

Актыўныя дзеянні па выдаленні расліннасці распачаліся яшчэ падчас праекта «Кліма-Іст», у рамках якога была закуплена неабходная тэхніка. Аднак, па словах дырэктара заказніка «Спораўскі» Вадзіма ПРАТАСЕВІЧА, для работы ёсць не так шмат часу, пакуль не пачнецца сезон гнездавання — таму абсталявання вельмі часта не хапае.

— Каб забяспечыць птушкам камфортнае існаванне, толькі на тэрыторыі нашага заказніка неабходна ачысціць каля 2 тыс. га, і дзесьці 4,5 — у «Званцы», — дадаў спецыяліст.

Дапамагчы з гэтым павінен пяцігадовы праект «Устойлівае кіраванне ляснымі і водна-балотнымі экасістэмамі для дасягнення шматмэтавых пераваг» («Ветландс»), які фінансуецца Глобальным экалагічным фондам і рэалізоўваецца Праграмай развіцця ААН сумесна з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя. Па словах арганізатараў праекта, закупленая тэхніка абавязкова будзе лёгкай і з іншымі якасцямі, неабходнымі для работы менавіта на нізінных балотах.

Аднак «Чым касіць?» — не адзінае пытанне для супрацоўнікаў заказнікаў, ёсць яшчэ і іншае — «Куды дзець скошанае?».

— Штосьці мы выкарыстоўваем на сена, штосьці — на падсілку, аднак гэта невялікая колькасць, большая частка застаецца. У нас з'явілася ідэя рабіць са скошанага біягумус пры дапамозе каліфарнійскага чарвяка, і ўжо ёсць пробная пляцоўка. Спадзяёмся, што заказы на ўгнаенне будуць. Мы глядзім на перспектыву, а не так: праект скончыўся, значыць, і работа таксама, — падзяліўся Вадзім Пратасевіч.

Акрамя перспектывы ў продажы арганічнага ўгнаення, дырэктар заказніка «Спораўскі» бачыць яе ў яшчэ адным кірунку — турыстычным. І для гэтага ёсць падстава: з кожным годам ахвотных паглядзець на птушак становіцца ўсё больш і больш. Асабліва любяць адпачываць у «Спораўскім» еўрапейскія турысты, але прыязджаюць бёрдвотчары і з Амерыкі, з Канады, а ў Шатландыі, напрыклад, ужо ёсць нават фан-клуб заказніка.

— Пакуль, на жаль, беларусаў вельмі мала. У асноўным гэта арнітолагі ці іншыя спецыялісты сумежных галін. Праў-

да, апошнім часам заглядваюць да нас і гарадскія школьнікі. Патрэбен час, у Еўропе бёрдвотчынг таксама не адразу з'явіўся, — падкрэсліў спецыяліст. — Што датычыцца межных турыстаў, то ім абавязкова трэба даваць гарантыі. Скажаш, што на 99 % яны ўбачаць птушку — дакладна прыедуць, у астатніх выпадках — ужо не факт.

У «Спораўскім» можна паглядзець не толькі на вяртлявую чаротаўку — на гэтай тэрыторыі жыве каля 40 рэдкіх відаў птушак, насякомых, раслін. Сярод іх — вялікі арлец, дупель і г. д. Таму так важна падтрымліваць гэту балоту і іншыя аналагічныя месцы ў добрым стане.

Кацярына ЦІТОВА